

Etelä-Savon
hyvinvointialue

LASTEN OMAISHOIDON TUKI

Valmennusmateriaali omaishoidon
tuen suunnitelmakäynnille

Seuraa somessa

@etelasavonha

...ja verkossa www.etelasavonha.fi

Meidän perheen matka omaishoidon tuen piirissä

Tämä valmennusmateriaali on tarkoitettu omaishoidon tuen nykyhetken ja tulevaisuuden suunnitteluun.

Materiaalia käydään keskustellen ja pohtien läpi omatyöntekijän kanssa silloin, kun lapselle tehdään omaishoidon tuen toteuttamissuunnitelmaa.

Käykää tätä materiaalia läpi teidän tilanteen näkökulmasta, pysähtykää niiden teemojen äärelle, jotka koskettavat teidän perheen tilannetta juuri nyt.

Materiaali on työstetty vuosien 2022-2023 lasten omaishoidon tuen pilotin aikana.

**Miten
omaishoidon
tuki toteutuu
meidän
perheen
arjessa?**

Omaishoidon tuki

- 1) *omaishoidolla* tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla
- 2) *omaishoitotosopimuksella* tarkoitetaan hoitajan ja hoidon järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen välistä toimeksiantosopimusta omaishoidon järjestämisestä; [\(8.7.2022/607\)](#)
- 3) *omaishoitajalla* tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta hoidettavalle läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitotosopimuksen
- 4) *omaishoidon tuella* tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista
- 5) *omalla työllä* tarkoitetaan omassa tai perheenjäsenen yrityksessä, liikkeessä tai ammatissa taikka maa-, metsä-, koti- tai muussa taloudessa suoritettua työtä ja itsenäistä tieteellistä tai taiteellista työtä sekä päätoimista opiskelua

**Mitä
omaishoito ja
omaishoidon
tuki
tarkoittavat?**

Omaishoidon tuen myöntämisestä

Etelä-Savon
hyvinvointialue

Hyvinvointialue voi myöntää omaishoidon tukea, jos: [\(8.7.2022/607\)](#)

- 1) henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa
- 2) hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla
- 3) hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia
- 4) omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää
- 5) hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva
- 6) tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista

**Tarkemmat
myöntämisen
perusteet
löydät lasten
omaishoidon tuen
soveltamisohjeesta**

Omaishoitajan velvollisuudet

Omaishoitaja on täysi-ikäinen hoidettavan omainen tai muu läheinen, joka soveltuu omaishoitajaksi. Yleensä lapsen omaishoitaja on hänen huoltajansa.

Omaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan omaishoidon tukeen terveydentilassaan tapahtuneista olennaisista muutoksista.

Omaishoitaja huolehtii hoivasta ja huolenpidosta omaishoidon tuen toteuttamissuunnitelman mukaisesti sekä toimii yhteistyössä hyvinvointialueen omaishoidosta vastaavan työntekijän kanssa.

Omaishoitaja on vaitiolovelvollinen omaishoidettavaan liittyvissä asioissa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

**Mitä
omaishoitajuus
sinulle
merkitsee?**

Huoltajana sinun tehtävänä on:

- Turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti
- Turvata tärkeät ihmissuhteet
- Turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä tarpeellinen valvonta ja huolenpito
- Antaa turvallinen ja virikkeitä antava kasvu ympäristö
- Suojella lasta väkivallalta ja huonolta kohtelulta
- Kasvattaa niin, että lapsi saa osakseen ymmärrystä, turvaa ja hellyyttä
- Tukea ja edistää lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen
- Kertoa lapselle lasta koskevista päätöksistä ja muista elämään vaikuttavista asioista

Mikä on parasta sinun ja lapsesi välisessä suhteessa?

Omaishoitajan hyvinvointi

Etelä-Savon hyvinvointialue kannustaa omaishoitajia käymään hyvinvointi- ja terveystarkastuksissa. Nämä tarkastukset tukevat omaishoitajan hyvinvointia ja tarjoavat tilaisuuksia keskustella omista asioista terveydenhuollon ammattilaisen kanssa.

Omatyöntekijä on henkilö, kenen kanssa voit jutella omaishoitoon liittyvistä asioista sekä pohtia myös muita tarvittavia tukimuotoja.

**Hyvinvointi- ja
terveys-
tarkastukset
tukevat
omaishoitajan
jaksamista**

Omaishoitajan vapaat

- Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti
- Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.
 - Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveystalvveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta ([29.6.2016/511](#))
- Jos omaishoidon tuki jakaantuu huoltajien kesken, omaishoidon tuen vapaat toteutuvat heidän keskinäisen järjestelyn puitteissa

**Millaista hyötyä arvelette
omaishoidon tuen
vapaista olevan
1) omaishoitajalle?
2) omaishoidettavalle
lapselle?
3) koko perheelle?**

Vapaiden järjestämisen tapoja

- Perhehoito, esim. kiertävä perhehoitaja, joka käy kotona tai perhekoti, johon lapsi menee esim. viikonlopuksi
- Sijaishoito toimeksiantosopimuksella. Sijaishoitaja voi olla lapsen läheinen (esim. kummi), joka hoitaa lasta vapauttaen omaishoitajan hoitovastuusta. Sijaishoitajia voi olla myös kaksi, jolloin vastuu jakaantuu
- Palveluseteli, jonka avulla ostetaan palveluntuottajalta hoitopalvelu omaishoitajan vapaiden ajaksi
- Ympäri vuorokautinen jaksohoito, jota toteutetaan esim. Vaalijalassa

**Mikä olisi
teille paras
tapa järjestää
omaishoidon
vapaat?**

Tärkeää meidän perheelle

- On hyvä pohtia mitkä asiat ovat tärkeitä perheelle ja toisaalta mitkä asiat ovat hyviä perheen kannalta
- Perheelle voi olla tärkeää yhdessä olo ja liikkuminen, kun taas perheen kannalta on tärkeää, että arjessa on riittävästi lepoa, ulkoilua ja terveellistä ruokailua
- On hyvä myös miettiä jokaisen perheenjäsenen omia tärkeitä asioita, koska jokaisella on myös asioita, jotka ovat tärkeitä hänen kannaltaan
 - Vanhemmille voi olla tärkeää omat harrastukset ja arjen töiden tasavertaisuus, lapselle mukava koululuokka, mahdollisuus viettää aikaa kavereiden kanssa ja säännöllinen arki
 - Pohdinnassa on tärkeää huomioida myös sisarukset

**Minkälainen on
teidän perheen
hyvä arki kaikkien
perheenjäsenten
näkökulmasta?**

Lapsen oma polku omaishoidon tuessa

On keskeistä, että lapsi saa omien taitojensa ja tilanteensa mukaan osallistua omaishoidon tuen suunnitteluun.

Tavoitteena on aina, että lapsi saa hyvän elämän, oman äänensä kuuluviin ja omannäköisen arjen tai saattohoitotilanteessa mahdollisimman hyvän päätöksen arvokkaalle elämälleen.

Lapsella on oikeus luontaisiin sosiaalisiin kontakteihin: päiväkotikavereihin, luokkatovereihin, harrastuskavereihin, ystäviin ja muihin läheisiin.

**Lapsi on
omaishoidon tuen
asiakas.
Omaishoidon tukea
suunnitellaan
lapsen edun
mukaisesti.**

Lapsen hyvä elämä omaishoidon tuen avulla

On tärkeää, että lapsi saa kertoa omasta elämästään, hänelle tärkeistä ihmisistä ja asioista, unelmista ja toiveista.

Asetettaessa omaishoidon tuen tavoitteita, on hyvä muistaa, että omaishoito on tiettyyn elämän vaiheeseen soveltuva tuen muoto.

Omaishoidon tuen tavoitteita asetetaan lapsen elämän näkökulmasta ja omaishoidon tuen toteuttamissuunnitelmaa kirjataan yhdessä lapsen kanssa: valitaan tavoitteet ja sovitaan mitä lapsi tekee itse ja mihin hän tarvitsee omaishoitajan apua ja tukea sekä miten muut palvelut tukevat lapsen kasvua ja kehitystä.

**Miten
omaishoidon
tuki auttaa
lapsen unelmien
toteutumisessa?**

Omaishoitoperheen tuki

- Omaishoitoperheitä tuetaan sosiaali- ja terveystalveluiden avulla (esim. toiminta- ja puheterapia, lapsiperhepalvelut, vammaispaalvelut, apuvälinepaalvelut)
- Alueemme järjestöt tarjoavat tukea ja virkistystä omaishoitoperheille
- Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry (MTLH) järjestää tuettuja lomiam yhteistyössä Omaishoitajaliiton kanssa. Lomia järjestetään sekä omaishoitajille ja hoidettaville yhdessä että omaishoitajille ilman hoidettavaa
- Kela järjestää omaishoitajille kuntoutuskursseja. Kuntoutuskurssien tavoitteena on tukea omaishoitajan toimintakykyä ja kohentaa elämänlaatua. Kursseilla omaishoitajaa ohjataan löytämään keinoja oman kunnan ylläpitämiseen sekä välineitä oman jaksamisen tueksi

**Minkälaista
tukea teidän
perhe tarvitsee
juuri nyt?**

Omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittaminen

Moni lapsen omaishoitaja toivoo voivansa käydä töissä ainakin osa-aikaisesti, sekä toivoo saavansa mahdollisuuden ansiotyöhön, joka joustaisi tarvittaessa perheen arjen ja muutosten mukaan.

Ansiotyö tuo perheille ansiotuloja ja turvaa tulevaisuuteen, mielekästä tekemistä kodin ulkopuolella ja yhteyksiä lähiyhteisöön ja muihin aikuisiin.

**Mikä
mahdollistaisi
työssäkäynnin?**

**Miten voisit
työpaikallasi
keskustella
omaishoidosta?**

Varautuminen äkillisiin muutoksiin

Elämässä voi sattua jotain yllätyksellistä.

Omaishoitaja sairastuu tai perhetilanteessa tapahtuu muutoksia.

Etukäteen on syytä miettiä, kuka auttaa, kun omaishoitaja on vaikka sairastunut.

**Kuka toimii
varahenkilönä,
kun omaishoitaja
on estynyt?**

Toiminta tapaturmatilanteissa

Jos omaishoitotilanteessa sattuu tapaturma, mene lääkäriin.

Kerro lääkärille, että olet sopimusomaishoitaja.

Ilmoita omatyöntekijälle tapaturmasta, hän hoitaa ilmoituksen vakuutusyhtiöön.

**Miten pienennät
tapaturmien
riskiä omaishoito-
tilanteissa?**

Keskeytykset omaishoidon tuessa

Omaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan keskeytyksistä.

Jos keskeytyksistä ei ilmoiteta, omaishoidon tuen palkkio peritään tuolta ajalta takaisin.

Keskeytyksen syitä ovat esimerkiksi:

- Lapsi sijoitetaan kodin ulkopuolelle
- Lapsi joutuu sairaalahoitoon / kuntoutusjaksolle ympärivuorokautisesti
- Omaishoitaja ei pysty toimimaan omaishoitajana esim. sairastumisen vuoksi

**Muista aina
ilmoittaa
muutoksista
omatyöntekijälle!**

Omaishoidon tuen päättyminen

Omaishoidon tuki päättyy tilanteessa, jossa omaishoitajan rooli lapsen hoitotoimenpiteissä pienenee, eikä tarve ole enää jatkuvalla päivittäisellä avulla tai hoito toteutetaan muiden palveluiden avulla.

Omaishoitotilanne voi päättyä joko lapsen omaoimisuuden lisääntymiseen, lapsen muuttaessa palveluasumiseen tai lapsen menehtyessä.

Omatyöntekijänne ovat teitä varten myös omaishoidon tuen päättyessä. Yhdessä voitte pohtia, mikä tuki olisi tähän muuttuneeseen tilanteeseen tarpeellisin.

**Elämänmuutos on
tapahtuma, johon
on tärkeää saada
oikeanlaista
tukea**

Lisätietoa omaishoidosta

Hyvinvointimateriaalia

- <https://omaishoitajat.fi/hyvinvointi/>

Omaishoitajien tukea Ovet® -valmennusten avulla

- <https://www.youtube.com/watch?v=1hevURjfbrs>

Työelämän ja läheisen hoivan yhteensovittaminen

- <https://www.youtube.com/watch?v=gjLSXdtS6Kg>

Nuori hoivaaja kertoo tarinansa sisaruksen näkökulmasta

- <https://www.youtube.com/watch?v=TfrnKs-WCG8>

Omaisena saattohoitotilanteessa

- https://eskaomaishoito.fi/wp-content/uploads/2022/01/sahkoinen_saattajana_opas.pdf

Omaishoidon tuen opas

- <https://www.suomi.fi/oppaat/omaishoito/>

**Riittävä tieto
tukee
omaishoito-
tilanteessa**

Yhdistykset omaishoitoperheen tukena

Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry
<https://www.mikkelinseudunomaishoitajat.fi/>

Pieksämäen Omaishoitajat ry
<https://www.pieksamaenomaishoitajat.fi/>

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri
<https://jarvi-suomenpiiri.mll.fi/>

Kriisikeskukset <https://www.mielenterveysseurat.fi/mikkeli/>,
<https://www.mielenterveysseurat.fi/savonlinna/kriisikeskus/>

Viola ry <https://ensijaturvakotienliitto.fi/violary/>

FinFami, Mielenterveysomaiset <https://www.finfamisavo.fi/>

Itä-Savon Puatti ry <http://puattiry.blogspot.com/>

Etelä-Savon ADA <https://www.es-ada.com/>

Leijonaemot® <https://leijonaemot.fi/>

**Joskus voi olla
hyvä kokoontua
vertaisten
kanssa yhteen**

Tuetut lomat ja kuntoutuskurssit

Omaishoitajien tuetut lomat

<https://omaishoitajat.fi/tuet-ja-palvelut/muut-palvelut-ja-etuudet/omaishoitajien-tuetut-lomat/>

Omaishoitajien kuntoutuskurssit (Kela)

<https://omaishoitajat.fi/tuet-ja-palvelut/muut-palvelut-ja-etuudet/tukea-arkeen/omaishoitajien-kuntoutuskurssit-kela/>

**Joskus pieni
tauko arjesta
on paikallaan**